

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 14Co/126/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6716202199
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Podhorová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6716202199.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Podhorovej a sudkyň JUDr. Anny Snopčokovej a JUDr. Evy Dzúrikovej, v spore žalobcu: S.. J. Q., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom XXX XX P. XX, zast. Advokátskou kanceláriou SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o., so sídlom Šoltésovej 14, 811 08 Bratislava, proti žalovaným: 1/ F. T., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom Y. XXXX/X, XXX XX O., 2/ Y. X., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom Y. XXXX/XP., XXX XX X., o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 9C/42/2016 - 58 zo dňa 07. 01. 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Zvolen č. k. 9C/42/2016 - 58 zo dňa 07. 01. 2019 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Zvolen na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanej 1/ a žalovanému 2/ určenia, že konkretizované nehnuteľnosti vedené na LV č. XXX v kat. území P. patria do dedičstva po nebohom L. B., rod. B., ktorý zomrel dňa XX. XX. XXXX. Súd prvej inštancie odôvodnil zamietnutie žaloby nedostatkom naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení s poukazom na skutočnosť, že žaloba bola podaná v čase platnosti a účinnosti Zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), keď podľa § 80 písm. c/ OSP návrhom na začatie konania bolo možné uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Súd skúmal, či žalobou možno dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Dospel k záveru, že v sporovom konaní, o ktoré ide aj v tomto prípade, nie je možné určujúcim výrokom súdu vysloviť právny záver o tom, či určitá vec môže, resp. nemôže byť predmetom dedičstva po poručiteľovi. Spornosť otázky, čo patrí do dedičstva, je aktuálna iba medzi dedičmi. Nemožno pripustiť, aby bolo možné prejednať nehnuteľnosti v dedičskom konaní, ktoré sú v súčasnosti zapísané na liste vlastníctva v prospech iného vlastníka bez toho, aby mu predchádzalo konanie o určení vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam. V sporovom konaní by bol súd oprávnený rozhodovať iba o vlastníctve poručiteľa ku dňu jeho smrti. Podľa súdu prvej inštancie v sporovom konaní nie je súd oprávnený určiť, či konkrétna vec patrí do dedičstva, nakoľko predmetom tohto konania nie je konanie o dedičstve. Súd je oprávnený rozhodnúť o vlastníctve poručiteľa k určitej veci ku dňu jeho smrti. Rozhodnúť o tom, že konkrétna vec je predmetom dedičstva, nie je oprávnený, takýto právny záver je vyhradený výlučne subjektu, ktorý prejednáva dedičstvo v nesporovom konaní a ktorého účastníkmi sú iba potenciálni dedičia. Súd teda konštatoval, že na požadovanom určení, ktorého sa žalobca v predmetom súdnom spore domáha, nie je daný naliehavý právny záujem. Pretože súd zamietol žalobu z dôvodu, že na požadovanom určení nemal žalobca naliehavý právny záujem, žalobu po vecnej stránke nepreskúmal.

2. Proti rozsudku okresného súdu podal žalobca prostredníctvom splnomocnenej advokátskej kancelárie v zákonom stanovenej lehote odvolanie s poukazom na odvolacie dôvody uvedené v ust. § 365 ods. 1 písm. b/, d/, e/, f/ a h/ CSP. V stručnosti uviedol ním tvrdený a preukazovaný skutkový stav s tým, že

týmto sa súd nezaoberal, keďže žalobu zamietol z dôvodu údajnej neexistencie naliehavého právneho záujmu v zmysle ust. § 80 písm. c/ Zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku.

3. K otázke naliehavého právneho záujmu po citácii bodu 8 napadnutého rozsudku upozornil na skutočnosť, že petít o určenie, že vec patrí do dedičstva, nie je žalobou do minulosti a uvedenú formuláciu je nevyhnutné interpretovať tak, že aktuálny stav v čase vyhlásenia rozsudku je ten, že vec ešte nebola ako dedičstvo prejednaná a stále môže (má byť) ako dedičstvo prejednaná. K ustanoveniu § 217 ods. 1 prvá veta CSP uviedol, že toto sa nedotýka hmotnoprávných predpisov, ktoré vznik, zmenu alebo zánik práv či povinností viažu na určitý okamih, pretože podľa § 460 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa. Hmotnoprávna úprava tak ustanovuje delačný systém a v zmysle tohto výkladu rozhodol aj Najvyšší súd SR v judikáte R 32/2011 zverejnenom v Zbierke stanovisk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2011, podľa ktorého sa v konaniach o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, skúma, či bol poručiteľ v čase svojej smrti vlastníkom veci a neskoršie okolnosti nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. V súlade s týmto rozhodnutím Najvyššieho súdu SR vznikla aj ustálená súdna prax a judikatúra, v rámci ktorej všeobecné súdy v konaniach o určení, že vec patrí do dedičstva, vychádzajú z toho, že v týchto konaniach sa skúma stav v čase smrti poručiteľa. To znamená, že hoci po čase smrti poručiteľa mohlo dôjsť k nadobudnutiu vlastníckeho práva treťou osobou, táto skutočnosť nie je relevantná pre rozhodnutie súdu v konaní o určení, že vec patrí do dedičstva. V rámci takejto rozhodovacej praxe sa teda dedičia na všeobecnom súde majú najskôr domáhať určenia, že vec patrí do dedičstva, následne by malo dôjsť k dodatočnému konaniu o dedičstve, kde sa rozhodne, ktorý z dedičov nadobudne vlastnícke právo a v dodatočnom konaní o dedičstve sa nebude prihliadať na prípadné nadobudnutie vlastníckeho práva po čase smrti poručiteľa treťou osobou. Následne môže vzniknúť spor o určenie vlastníckeho práva medzi dedičom, resp. dedičmi a treťou osobou, ktorá mala nadobudnúť vlastnícke právo k veci po čase smrti poručiteľa. Poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. decembra 2008, sp. zn. 1Cdo 26/2007, podľa ktorého sa odvolací súd nestotožňuje s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého by bol prípustný len taký určovací návrh, na základe ktorého by súd rozhodol o vlastníctve poručiteľa ku dňu jeho smrti. Takýto výrok s určovaním do minulosti sa javí na rozdiel od výroku, že určité veci patria do dedičstva po poručiteľovi, ako nepriliehavý, resp. nie zodpovedajúci úprave zakotvenej v § 80 písm. c/OSP. V uvedenom uznesení sa Najvyšší súd SR zameril na to, aby konanie o určení, že vec patrí do dedičstva, predchádzalo vzniku ďalších sporov o určenie vlastníckeho práva.

4. Vzhľadom na uvedené má žalobca za to, že mal na podaní žaloby o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičského konania, naliehavý právny záujem a takáto žaloba (o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva) je jediným možným spôsobom, ktorým žalobca môže dosiahnuť odstránenie spornosti svojho práva alebo odstránenie neistoty v jeho právnom vzťahu. Navrhol zrušiť napadnutý rozsudok a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň uplatnil náhradu trov odvolacieho konania.

5. Žalovaná 1/ v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu uviedla, že trvá na svojich písomných alebo ústne do zápisnice podaných vyjadreniach. Tvrdí, že vo veci nie je pasívne legitimovaná. Ona rozsudok okresného súdu považuje za správny a zákonný, navrhuje, aby ho odvolací súd potvrdil. Žalovaný 2/ sa k odvolaniu písomne nevyjadril, rovnako žalobca už k vyjadreniu žalovanej 1/ nezaslal svoju repliku.

6. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 Zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), preskúmal vec v medziach daných ustanovením § 379 a § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 385 ods. 1 CSP a contrario. Dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné, napadnutý rozsudok podľa § 389 ods. 1 písm. c/ CSP zrušil a podľa § 391 ods. 1 CSP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Podľa ust. § 389 ods. 1 písm. c/ CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom.

8. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie zamietol žalobu z dôvodu, že na podanie žaloby tak, ako bol petít prezentovaný žalobcom, nemá žalobca naliehavý právny záujem. Keďže zamietol určovaciu žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, žalobu po vecnej stránke nepreskúmaval. Nedostatok naliehavého právneho záujmu odôvodnil tak, že právne vzťahy medzi

dedičmi a tretími osobami sa žalobou o určenie, či sporná vec patrí do dedičstva, nijakým spôsobom nevyriešia a právne postavenie ako dedičov, tak aj tretích osôb zostane naďalej právne neisté. V sporovom konaní (teda aj v tomto prípade) nie je možné určujúcim výrokom súdu vysloviť právny záver o tom, či určitá vec môže byť, resp. nemôže byť predmetom dedičstva po poručiteľovi. Spornosť otázky, čo patrí do dedičstva, je aktuálna iba medzi dedičmi. Nemožno pripustiť, aby bolo možné prejednať nehnuteľnosti v dedičskom konaní, ktoré sú v súčasnosti zapísané na liste vlastníctva v prospech iného vlastníka bez toho, aby mu predchádzalo konanie o určenie vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam. V sporovom konaní by bol súd oprávnený rozhodovať iba o vlastníctve poručiteľa ku dňu jeho smrti. V sporovom konaní nie je súd oprávnený určiť, či konkrétna vec patrí do dedičstva, nakoľko predmetom tohto konania nie je konanie o dedičstve. Súd je oprávnený rozhodnúť o vlastníctve poručiteľa k určitej veci ku dňu jeho smrti. Nie je však oprávnený rozhodnúť, že konkrétna vec je predmetom dedičstva. Takýto právny záver je vyhradený výlučne subjektu, ktorý prejednáva dedičstvo v nesporovom konaní a ktorého účastníkmi sú iba potenciálni dedičia. Súd konštatoval, že na požadovanom určení, ktorého sa žalobca v predmetom súdnom spore domáha, nie je daný naliehavý právny záujem. Rozhodnutím, ktorého sa žalobca v súdnom spore domáha, by sa žalobcovi voči žalovaným nezaložilo žiadne právo. Nebolo by ním deklarované, že by žalobca ako právny nástupca poručiteľa bol vlastníkom veci a ani to, že by žalovaní vlastníkami veci neboli. V dedičskom konaní nie je možné prejednať nehnuteľnosti, ktoré sú v súčasnosti zapísané na liste vlastníctva v prospech iného vlastníka, resp. iných vlastníkov bez toho, aby takémuto úkonu predchádzalo konanie o určenie vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam.

9. Vychádzajúc zo žaloby odvolací súd konštatuje, že žalobca sa domáhal určenia, že nehnuteľnosti vedené na LV č. XXX, katastrálne územie P. (ďalej bližšie špecifikované) patrí do dedičstva po nebohom L. B., rod. B., zomrelom dňa XX. XX. XXXX. V odôvodnení žaloby uviedol, že dedičkou po nebohom L. B., zomrelom dňa XX. XX. XXXX, bola stará matka žalobcu - manželka nebohého R. B., rod. Q., ktorá dedičstvo po nebohom odmietla a matka žalobcu D. Q., rod. B., ktorá majetok, ktorý bol v rámci konania o dedičstve po nebohom prejednaný, z tohto titulu nadobudla. Jediným dedičom po D. Q., zomrelej dňa XX. XX. XXXX, bol žalobca, avšak predmetné nehnuteľnosti v dedičskom konaní po jeho matke D. Q. prejednané neboli. Až po tom, čo podal návrh o prejednanie novoobjaveného dedičstva, získal informáciu, že uvedené nehnuteľnosti boli omylom prejednané po menovcovi jeho starého otca, a to L. B., nar. XX. XX. XXXX, ktorý zomrel dňa XX. XX. XXXX, a to v rámci konania o dedičstve 17D/665/2007 zo dňa 11. 12. 2007, a to na jeho právnych nástupcov - žalovaných F. T. v 2/9-inách a Y. X. v 1/9-ine, keď dedičia uzatvorili dedičskú dohodu. Z tohto dôvodu nebolo možné v rámci konania o dedičstve po nebohom starom otcovi uvedené nehnuteľnosti ako novoobjavený majetok prejednať.

10. Podľa ust. § 137 písm. c/ CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

11. Žaloba/návrh v predmetnej veci boli podané na súd dňa 22. 02. 2016, teda za platnosti a účinnosti Zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol zrušený ku dňu 30. 06. 2016 a s účinnosťou od 01. 07. 2016 začal platiť Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok. Podľa ust. § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

12. V zmysle predchádzajúcej právnej úpravy, za účinnosti a platnosti ktorej bola podaná predmetná žaloba, išlo teda o žalobu podľa § 80 písm. c/ OSP, vzhľadom na vyššie citované intertemporálne ustanovenie novej procesnoprávnej normy (§ 470 CSP) je potrebné túto posudzovať podľa § 137 písm. c/ CSP, zároveň však možno konštatovať, že v tomto smere nová právna úprava Civilného sporového poriadku neprinesla žiadnu materiálnu zmenu. Stále platí, že určenie absolútnych práv (vecné práva, dedičské práva) rozsudkom na základe určovacej žaloby neznamená, že toto právo existuje erga omnes. Účinky určovacieho rozsudku sú relatívne, jeho záväznosť je subjektívna.

13. Pri žalobách dedičov, ktorými žiadajú o určenie, že určitá vec patrí do dedičstva, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Pritom navrhované určenie sa vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa s tým, že okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu (pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 3Cdo 154/2010, ktoré je publikované aj v zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR, v ktorom sa uvádza: „v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide o posúdenie, či poručiteľ bol

v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu“. Ďalej sa v rozhodnutí uvádza: „súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá - ktorá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. V konaní o takýchto žalobách ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Treba dodať, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiteľa, nepotvrďuje rozhodnutie o dedičstve, že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Po smrti poručiteľa môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva alebo iného (napr. vydržaním); v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné“.).

14. Súd prvej inštancie, teda tak ako bolo citované z odôvodnenia rozsudku, konštatuje, že v sporovom konaní nie je súd oprávnený určiť, či konkrétna vec patrí do dedičstva, súd je oprávnený rozhodnúť o vlastníctve poručiteľa k určitej veci ku dňu jeho smrti. Odvolací súd upozorňuje, že táto konštatácia je zmätočná, odporuje doposiaľ platnej rozhodovacej praxi (konkrétne je v rozpore s citovaným rozhodnutím Najvyššieho súdu SR 3Cdo 154/2010), a to bez toho, aby súd prvej inštancie vysvetlil, prečo sa odklonil od doposiaľ zaužívanej súdnej praxe. Nie je zrejmé, čo ho viedlo k záveru, že súd v sporovom konaní nie je oprávnený rozhodnúť, že konkrétna vec patrí do dedičstva po poručiteľovi (k tomu aj nález Ústavného súdu SR I.ÚS 482/2013 - 50 zo dňa 11. 12. 2013, kde ústavný súd konštatoval ústavne nekonformný a reštriktívny výklad splnenia podmienky danosti naliehavého právneho záujmu sťažovateľa na určení, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva, podľa ktorého krajský súd objektívnu nespôsobilosť prípadného vyhovujúceho rozsudku (vo veci určenia, že nehnuteľnosti patrila do dedičstva po poručiteľovi) vyvolať zmenu v zápise vlastníkov spornej nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností striktno stotožňuje s absenciou zmeny právneho postavenia sťažovateľa po takomto určení, a tým vylučuje danosť jeho naliehavého právneho záujmu na takomto určení. Ústavný súd ďalej konštatuje, že „skutočnosť, že prípadné určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po otcovi sťažovateľa (ani v spojení s následným osvedčením, že tieto nehnuteľnosti ku dňu smrti poručiteľa nadobudol do vlastníctva sťažovateľ), nemôže vyvolať zmenu v zápise vlastníkov v katastri nehnuteľností, nemôže viesť striktno k záveru, že sa tým žiadnym spôsobom nezmení právne postavenie sťažovateľa. Naopak, práve meritórne posúdenie existencie vlastníctva právneho predchodcu sťažovateľa k sporným nehnuteľnostiam môže zmeniť právne postavenie sťažovateľa, keďže jedine úspech sťažovateľa v konaní o návrhu mu umožní uplatnenie svojich prípadných nárokov voči subjektom, ktoré boli alebo sú stále vedené v katastri nehnuteľností ako vlastníci spornej nehnuteľnosti. Opačný záver by znamenal denegatio iustitiae v prípadoch, ak po smrti poručiteľov dôjde k právnym úkonom, ktorých predmetom je nakladanie s majetkom, ktorý patril poručiteľovi ku dňu jeho smrti. Prisvedčil názoru okresného súdu, že k zmene právneho postavenia sťažovateľa spočívajúcej v prípadnom zápise jeho vlastníctva v katastri nehnuteľností môže viesť jedine žaloba o určenie jeho vlastníckeho práva s tým, že práve predpokladom aktívnej legitímácie sťažovateľa na podanie takejto žaloby je meritórne posúdenie vlastníctva jeho predchodcu v namietanom konaní a osvedčenie nadobudnutia vlastníctva sťažovateľom v nesporovom dedičskom konaní, ktoré nemôže subsumovať všeobecný súd v sporovom konaní o určenie vlastníctva. Ústavný súd ďalej konštatoval, že „z ústavného hľadiska je neakceptovateľný právny názor vyslovený krajským súdom v napadnutom rozsudku, v zmysle ktorého nedostatok právneho záujmu na určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, je daný tým, že po úmrtí poručiteľa došlo k ďalším právnym úkonom, predmetom ktorých bol prevod vlastníctva k týmto nehnuteľnostiam, a teda určením, či nehnuteľnosti patrili ku dňu smrti do vlastníctva poručiteľa, žiadnym spôsobom nemôže byť dotknuté právne postavenie jeho dediča (navrhovateľa), keďže takéto určenie nemôže viesť k zmene zápisu vlastníkov označených nehnuteľností v katastri nehnuteľností, resp. k zápisu poručiteľa či navrhovateľa ako vlastníka nehnuteľností“.

15. Podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby podľa § 137 písm. c/ CSP (prv § 80 písm. c/ CSP) je právny záujem na požadovanom určení. Na neexistencii tohto právneho záujmu založil aj súd prvej inštancie svoje rozhodnutie. V zmysle ust. § 137 písm. c/ CSP (rovnako § 80 písm. c/ CSP) musí byť tento právny záujem naliehavý. Pokiaľ určovacia žaloba neslúži potrebám praktického života, ale len zbytočnému rozmnožovaniu sporov, ide o žalobu nedovolenú, ak však určovacia žaloba vytvorí pevný právny základ pre právny vzťah strán sporu, je prípustná aj napriek tomu, že prípadne je možná aj iná žaloba. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu existuje naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva zaťažuje žalobcu. Pokiaľ teda žalobca chce

osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi stranami a tiež k potrebe, aby súd určil, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ďalej musí vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši, to znamená odstraňuje neistotu vzťahu sporových strán, prípadne vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie. Prítom naliehavý právny záujem na požadovanom určení musí byť daný aj v čase rozhodovania (rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 264/2007, 5Cdo 31/2011, 4Cdo 111/2008).

16. Určovací žalobou všeobecne môže byť určené len jestvovanie práva, prípadne právneho vzťahu, existujúceho ku dňu vyhlásenia rozsudku, obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulú, ani do budúcnosti (rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 32/1998, 2Cdo 131/2006). Judikatúra však z tohto pravidla pripúšťa výnimky v podobe žalôb o určenie, že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom veci, resp. žaloba, že určitá vec patrí do dedičstva (rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 26/2007, 3Cdo 44/2008). Rozhodujúcim okamihom pre určenie naliehavého právneho záujmu je tu deň smrti poručiteľa.

17. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd uzatvára, že nie je správny záver súdu prvej inštancie, podľa ktorého „v sporovom konaní by bol súd oprávnený rozhodovať iba o vlastníctve poručiteľa ku dňu jeho smrti; v sporovom konaní nie je súd oprávnený určiť, či konkrétna vec patrí do dedičstva, nakoľko predmetom tohto konania nie je konanie o dedičstve“. Konanie o žalobe o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, je žalobou podľa § 137c CSP (§ 80c OSP) a sleduje ochranu vlastníckeho práva. Názor okresného súdu, že k takémuto určení môže dôjsť len v konaní o dedičstve medzi poručiteľovými dedičmi, je chybný.

18. Pokiaľ teda súd prvej inštancie nedostatok, resp. neexistenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (že konkrétne nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi ...) odôvodnil vyššie uvedeným výkladom, ide o nesprávne právne posúdenie, a pretože vzhľadom na takýto nesprávny právny záver súd prvej inštancie (ako aj sám uviedol) sa vecnou stránkou žaloby nezaoberal, neskúmal teda skutkový stav a nevykonal navrhnuté dôkazy, odvolací súd s poukazom na ust. § 389 ods. 1 písm. c/ CSP zrušil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia a nevykonania navrhnutých dôkazov; pretože nie je účelné dopĺňať dokazovanie odvolacím súdom, keď dokazovanie súdom prvej inštancie vykonané vôbec nebolo. Zároveň podľa § 391 ods. 1 CSP vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

19. Súd prvej inštancie je viazaný v ďalšom konaní právnym záverom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP), bude teda vychádzať z prezentovaného právneho názoru odvolacieho súdu, že žaloba o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, je v sporovom konaní prípustná a žalobca má (v prevažnej miere) naliehavý právny záujem na požadovanom určení, keď práve takáto žaloba môže zmeniť právne postavenie žalobcu, pretože iba v prípade vyhovenia jeho žalobe bude môcť uplatniť svoj prípadný nárok voči subjektom, ktoré boli, resp. sú vedené v katastri nehnuteľností ako vlastníci spornej nehnuteľnosti (pozri aj nález Ústavného súdu SR I.ÚS 482/2013 zo dňa 11. 12. 2013).

20. Odvolací súd však zároveň poukazuje aj na nález Ústavného súdu SR I.ÚS 151/2016, v ktorom posudzoval ústavný súd problematiku právnych nástupcov pôvodného vlastníka poručiteľa a žalovaných, ktorí o sebe tvrdili, že sú dobromyseľnými nadobúdateľmi. Tu ústavný súd uviedol, že „nevidí žiaden rozumný dôvod, prečo by sa otázka dobrej viery sťažovateľov (v uvádzanom konaní žalovaných), ktorí tvrdia, že nadobudli predmetné nehnuteľnosti dobromyseľne, nemohla (nemala) skúmať v konaní o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, a to cez splnenie procesnej podmienky, ktorou je naliehavý právny záujem na určení. Uvedené platí zvlášť za situácie, že sťažovatelia tento argument v konaní efektívne uplatnili“. Ústavný súd však zároveň upozornil, že v napadnutom rozsudku krajského súdu absentuje akékoľvek vyváženie kolidujúcich práv žalobcov ako právnych nástupcov pôvodného vlastníka poručiteľa a sťažovateľov (žalovaných), ktorí o sebe tvrdia, že sú dobromyseľnými nadobúdateľmi a ktorým má byť poskytnutá súdna ochrana ich vlastníckeho práva. Odvolací súd však dodáva, že rozhodnutie súdu prvej inštancie sa takýmto spôsobom otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení nezaoberalo.

21. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o náhrade tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

22. Rozhodnutie senátu krajského súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolaťa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a/ dovolaťom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b/ dovolaťom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c/ dovolať v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).